

100 éve született Győri Dániel, a Georgikon egykori talajtan professzora

Dániel Győri was Born 100 years ago Former Professor of Soil Science at Georgikon

Lehoczky Éva^{1*}, Matusné Sényi Klára és Pálmai Ottó²

¹*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Georgikon Campus, Környezettudományi Intézet, Környezeti Fenntarthatóság Tanszék, egyetemi tanár; Lehoczky.Eva@uni-mate.hu*

²*Agrárkémizálási Társaság*

**Levelezőszerző: Lehoczky.Eva@uni-mate.hu*

Összefoglalás: Győri Dániel professzor úr a hazai talajtani oktatás és kutatás meghatározó személyisége, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Georgikon Campusának egykori tanszékvezető egyetemi tanára. 1924. június 1-jén született földműves család gyermekeként Kosdon, ahol 2009-ben díszpolgár címmel tüntették ki.

Általános iskolai tanulmányait szülőfalujában végezte. Szülei gazdaságában dolgozott 1948-ig. Gimnáziumi tanulmányait 1943-ban kezdte meg magántanulóként a Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnáziumban, ahol öt év alatt elvégezte a nyolc osztályt és 1948-ban érettségizett. Még ebben az évben felvételt nyert az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Karára vegyész hallgatóként, ahol kiváló eredménnyel végzett és kapott 1952-ben vegyész diplomát.

A Keszthelyi Agrártudományi Főiskolán a talajtan oktatására kiírt pályázat elnyerését követően, 1964. február 1-én kezdte meg oktatómunkáját egyetemi docensként. Megbízást kapott önálló Talajtani Tanszék szervezésére, amelynek megtörténte után tanszékvezetői megbízást kapott. Tanszékvezetői tisztséget töltött be 1989-ig, azaz 25 éven át vezette a Talajtani Tanszékot lelkiismeretesen, az ifjúság nevelése iránt érzett felelősséggel.

1971-ben egyetemi tanári kinevezést kapott. Az oktatómunka mellett életének és munkájának fontos része maradt a tudományos kutatás. 1972-ben sikeresen megvédte „A mikrotápanyagok szerepe a talajtermékenység kialakulásában” címmel készített akadémiai doktori értekezését és mezőgazdasági tudományok doktora fokozatot szerzett.

1970-től tagja volt az MTA Agrártudományok Osztálya Talajtani, később Talajtani és Agrokémiai Bizottságának, majd örökös tiszteleti tagként vett részt a Talajtani, Vízgazdálkodási és Növénytermesztési Tudományos Bizottság munkájában.

Tíz évig, 1985-től 1995-ig a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottság Növénytermesztési Szakbizottságának elnöke volt. Szakmai munkásságának elismeréseként több alkalommal is kitüntetésekben részesült. 1982-ben a MAE Talajtani Társaság Aranykoszorús jelvényét, 1986-ban Treitz Péter emlékérmét kapott. 1990-ben a Magyar Köztársaság Csillagrendje kitüntetésben részesült.

Győri Dániel professzor szakemberek nemzedékeinek oktatta elhivatottan a talajtani diszciplínákat, elkötelezetten végezte tudományos kutatói és szervezői munkáját. Tudós pályatársai, munkatársai, tanítványai, barátai és tisztelői szeretettel őrzik emlékét.

Kulcsszavak: *Győri Dániel, Keszthely, mikrotápanyagok, egyetemi oktatás, talajtermékenység*

Abstract: Professor Dániel Győri is a leading figure in Hungarian soil science education and research, and a former head of the Department of Soil Science at the Georgikon Campus of the Hungarian University of Agricultural and Life Sciences. He was born on 1 June 1924 to a family of farmers in Kosd, where he was awarded the title of Honorary Citizen in 2009. He began his secondary school education in 1943 as a private student at the Lónyay Street Grammar School of the Hungarian Reformed Church in Budapest, where he completed eight grades in five years and graduated in 1948. In the same year, he would be admitted to the Eötvös Lóránd University of Sciences as a student of chemistry, where he graduated with excellent results in 1952. After winning the tender for teaching soil science at the Agricultural College of Keszthely, he started teaching on 1 February 1964. He was commissioned to organise an independent Department of Soil Science, and after this he was appointed Head of Department and held this post until 1989, for 25 years. He has received numerous awards in recognition of his professional work. Professor Dániel Győri has been a dedicated teacher of soil science to generations of professionals, and a committed scientific researcher. He is with love remembered by his colleagues, students, friends and admirers.

Keywords: Dániel Győri; education; micronutrients; soil fertility; Keszthely – Hungary

Életút és munkásság

Győri Dániel 100 éve, 1924. június 1-jén született földműves család gyermekeként Kosdon. Kosd települése a Dunakanyartól keletre a Cserhát nyugati részén, a Naszály-hegy lábánál fekszik. Festői szépségű dombok ölelésében húzódik hosszan elterülő területének nagy része. Gimnáziumi tanulmányait 1943-ban kezdte meg magántanulóként a Budapesti Lónyay Református Gimnáziumban, ahol öt év alatt elvégezte a nyolc osztályt és 1948-ban érettségizett. A Lónyay Utcai Református Gimnázium Budapest egyik legpatinásabb oktatási intézménye, melynek 1940-es évek elején épült, modern stílusú épülete a közelmúltban újult meg. Ez azonban nem az első otthona, az iskola története ugyanis sokkal régebbre nyúlik vissza, az alapítás irányába 1859. március 6-án, tehát 165 évvel ezelőtt tették az első lépést.

A sikeres érettségi évében, 1948-ban felvételt nyert az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Karára vegyész hallgatóként, ahol kiváló eredménnyel végzett és kapott 1952-ben vegyész diplomát. Szakmai útja a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetébe vezetett, ahol 1952. október 15-től tudományos segédmunkatársként kezdte meg munkáját Klimes-Szmik Andor vezetésével a talajfizikai kutatások területén. Az intézet akkori igazgatója di Gléria János talajkémikus volt, akinek szakmai tudása nagy hatást gyakorolt rá és megalapozta a talajkémia iránti érdeklődését. Stefanovits Pál biztatására és segítségével talajkémiai vizsgálatokkal és a mikroelemekkel kezdett foglalkozni. 1953-tól részt vett Stefanovits Pál vezetésével Magyarország genetikai talajterképének elkészítésében, helyszíni és laboratóriumi vizsgálatok végzésével.

1958-tól 1962-ig ösztöndíjasként dolgozott a Moszkvai Állami Egyetem (Lomonoszov) Biológia–Talajtan Karán, az Általános Talajtan Tanszéken N. G. Zirin vezetésével. Itt készítette el orosz nyelven és védte meg sikeresen kandidátusi értekezését „A mangán, réz, cink, molibdén és kobalt tartalom dinamikája néhány talajtípusban és növényben” címmel. Ennek alapján honosítással kapta meg a mezőgazdasági tudományok kandidátusa tudományos fokozatot az MTA Tudományos Minősítő Bizottságtól.

Hazatérését követően megpályázta a Keszthelyi Agrártudományi Főiskolán a talajtan oktatására kiírt pályázatot, ahol 1964. február 1-jétől egyetemi docensként kezdte meg oktatómunkáját. Megbízást kapott önálló Talajtani Tanszék szervezésére, amelynek megtörténte után 1964-től tanszékvezetői megbízást kapott. Tanszékvezetői tisztséget töltött be

1989-ig, azaz 25 éven át vezette a Talajtani Tanszéket lelkiismeretesen, az ifjúság nevelése iránt érzett felelősséggel.

1968-ban Győri Dániel rektorhelyettesi megbízást kapott, amely kinevezés 1970-ig a főiskola egyetemmé történő átszervezéséig tartott.

Rektorhelyettesként részt vett a Veszprémi Egyetemmel közösen megvalósított Agrárkémikus Agrármérnöki Szak megszervezésében és beindításában. Az agrárkémikus agrármérnöki szakon folyó képzés sikerességét igazolta az ott végzett szakemberek országos és nemzetközi elismertsége. Belák Sándor a Keszthelyi Agrártudományi Főiskola rektora és Káldi Pál a Veszprémi Vegyipari Egyetem rektora a közös képzés indításával kapcsolatos első egyeztetéseket 1969 januárjában folytatta. Az Országos Oktatási Tanács 1970. március 19-én hozott határozatot arról, hogy az agrárkémikus képzést Keszthelyen 1970 szeptemberében be kell indítani.

Győri Dániel jelentős szerepet vállalt az Agrárkémikus Agrármérnöki Szak megszervezésében és beindításában. Munkáját mindig az a cél vezette, hogy szakterületét erősítse a keszthelyi egyetemi szintű oktatásban: 1983-ban a Talajtani Tanszék Talajtani és Agrokémiai Tanszékké bővítésében, 1987-ben az Agrokémiai és Talajtani Intézet megalapításában vett részt.

1971-ben egyetemi tanári kinevezést kapott. 1972-ben sikeresen megvédte „A mikrotápanyagok szerepe a talajtermékenység kialakulásában” címmel készített akadémiai doktori értekezését és mezőgazdasági tudományok doktora fokozatot szerzett. 1979-ben egyéves tanulmányúton vett részt a Szovjet Mezőgazdasági Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetében Puscsinóban, ahol megírta „A talaj termékenysége” című kiváló, ma is széles körben hasznosított szakkönyvét, amelyet a Mezőgazdasági Kiadó 1984-ben jelentetett meg.

1970-től tagja volt a Nemzetközi Talajtani Társaságnak (ISSS – International Society of Soil Science), majd jogutódjának 1998-tól az IUSS-nek (International Union of Soil Science). 1970-től tagja volt az MTA Agrártudományok Osztálya Talajtani, később Talajtani és Agrokémiai Bizottságának, majd örökös tiszteleti tagként vett részt a Talajtani, Vízgazdálkodási és Növénytermesztési Tudományos Bizottság munkájában.

1985-től 1995-ig a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottság Növénytermesztési Szakbizottságának elnöke volt.

Szakmai munkásságának elismeréseként több alkalommal is kitüntetésekben részesült. 1974-től részt vett a Veszprémi Egyetem Mérnök Karán folytatott Környezetvédelmi Szakmérnök képzésben a „Talajvédelem” című tantárgy oktatásával, amelyért 1994-ben elnyerte a „A környezetért Veszprém 1974–1994” emlékérmét. 1982-ben a MAE Talajtani Társaság Aranykoszorús jelvényét, 1986-ban Treitz Péter emlékérmét kapott. 1990-ben a Magyar Köztársaság Csillagrendje kitüntetésben részesült. 2009-ben díszpolgár címmel tüntették ki szülőfalujában Kosdon.

Győri Dániel professzor 1990. december 31-én nyugdíjba vonult, de ezt követően is aktívan részt vett az oktatásban és a kutatásban, 1996 és 1999 között tudományos tanácsadóként dolgozott az MTA által támogatott kutatócsoportban a Talajtani és Agrokémiai Intézet Agrokémiai Tanszékén.

Győri Dániel professzor az egyetemi oktatómunka minden fázisában dolgozott: talajtani előadások tartása, helyszíni talajtani terepgyakorlatok és laboratóriumi gyakorlatok, külföldi cseregyakorlatok. Az 1964 és 1990 közötti időszakban a vezetése alatt álló Talajtani Tanszéken egy MTA doktori, egy kandidátusi és 18 egyetemi doktori értekezés készült el, valamint 96 diplomadolgozat és szakmérnöki dolgozat, melyek többségénél témavezetőként tevékenykedett.

Győri Dániel professzor szakemberek nemzedékeinek oktatta elhivatottan a talajtani diszciplínákat, elkötelezetten végezte tudományos kutatói és szervezői munkáját. Tudós pályatársai, munkatársai, tanítványai, barátai szeretettel őrzik emlékét.

Irodalom

- Debreczeni Bné, Sárdi K., Fischl Gné, Máté F. 2004. A talajtan és agrokémia története a Georgikon Karon. Georgikon Kiskönyvtár Tudománytörténeti Füzet, Keszthely. 244 p.
- Lehoczky É. 2012. Győri Dániel (1924–2012). *Agrokémia és Talajtan*. **61** (2) 51–53. <https://doi.org/10.1556/agrokem.61.2012.2.1>
- Sisák I. 2004. Győri Dániel 80 éves. *Agrokémia és Talajtan*. **53** (1–2) 1–2. <https://doi.org/10.1556/agrokem.53.2004.1-2.1>
- Fehér Gy., Kurucz Gy., Zsidi V. 1996. Georgikon 200. I. kötet. Emlékkönyv a Georgikon alapításának 200. évfordulójára. Szerkesztők: Fülöp É. M., Czoma Lné, Kováts Kné, Pétervári A. Pannon Agrártudományi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Keszthely. 445 p.

*A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik:
CC-BY-NC-ND-4.0.*

*This work is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.*

